

SMS > Στο Πανεπιστήμιο Πατρών το έργο της Κοινωνικής Μέριμνας υποστηρίζει τους φοιτητές του Πανεπιστημίου, οι οποίοι ανήκουν στις ονομαζόμενες Ευπαθείς Κοινωνικές Ομάδες.

Ένα ψηφιακά προσβάσιμο Πανεπιστήμιο για όλους

Η πανδημική κρίση του κορωνοϊού ώθησε την ελληνική κοινωνία και τα παραγωγικά της τμήματα να μετασχηματιστούν ψηφιακά σε μεγάλο βαθμό. Η ηλεκτρονική πλατφόρμα διακυβέρνησης gov.gr κατάφερε να προσφέρει πολύτιμες υπηρεσίες στον πολίτη διευκολύνοντας την καθημερινότητα του, το ηλεκτρονικό εμπόριο αναδείχθηκε ως κυρίαρχο καταναλωτικό μέσο, ενώ η εκπαίδευση όλων των βαθμίδων έγινε ηλεκτρονικά εξ' αποστάσεως. Όμως, όση ικανοποίηση προσφέρει η επίτευξη αυτών των μετασχηματισμών, η ουσία είναι πως οφείλουν να εξυπηρετούν τον γενικότερο κοινωνικό και οικονομικό μετασχηματισμό και να συνοπλοποιούν τις ειδικές και ευπαθείς ομάδες πληθυσμού.

Ο εγκλεισμός του κορωνοϊού αποτέλεσε μια από τις κύριες αιτίες που κατανόησαν οι Έλληνες τη χρησιμότητα των ψηφιακών τεχνολογιών. Για τα ΑμεΑ, στον αντίποδα, οι τεχνολογικές αυτές λύσεις αποτελούν εδώ και χρόνια τα βασικά υποστηρικτικά εργαλεία για την κοινωνική τους ενσωμάτωση. Στο Πανεπιστήμιο Πατρών το έργο της Κοινωνικής Μέριμνας υποστηρίζει τους φοιτητές του Πανεπιστημίου, οι οποίοι ανήκουν στις ονομαζόμενες Ευπαθείς Κοινωνικές Ομάδες, που ενδεικτικά μπορεί να είναι άτομα με αναπηρία, φοιτητές με οικονομική αδυναμία, μετανάστες, πρόσφυγες, Ρομά, φοιτητές με ψυχικές διαταραχές, κ.ά. Σκοπός του έργου είναι η παροχή ισότιμης εκπαίδευσης, ευκαιριών και προσβασιμότητας με απώτερο στόχο την εκπαιδευτική και κοινωνική ενσωμάτωση στην πανεπιστημιακή κοινότητα. Πιο συγκεκριμένα, τρεις βασικοί άξονες της δράσης του έργου για την προσβασιμότητα είναι οι ακόλουθοι:

Α. Προσβάσιμη εκπαιδευτική βιβλιογραφία
Πράγματα που είναι δεδομένα για έναν φοιτητή δεν είναι κατ' ανάγκη δεδομένα και για έναν φοιτητή με αναπηρίες. Η εκπαιδευτική βιβλιογραφία, η οποία αποτελεί το βασικό εργαλείο μελέτης, στηρίζεται τόσο σε υλικό που συντάσσει το διδακτικό προσωπικό του Πανεπιστημίου Πατρών όσο και στα ακαδημαϊκά συγγράμματα που διανέμονται από το υπουργείο. Σε πολλά λοιπόν ακαδημαϊκά μαθήματα, η παροχή σημειώσεων και διαφανειών είναι κύρια οχήματα υποβοήθησης της μελέτης των φοιτητών. Εάν το

Το Πανεπιστήμιο Πατρών υλοποίησε το 2019 τη δράση «JustBraille!» για τη μετατροπή καταλόγων καταστημάτων εστίασης σε μορφή Braille

των **ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΟΡΦΑΝΟΥ - ΜΑΡΙΑΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ**
 Κοινωνική Μέριμνα
 Πανεπιστημίου Πατρών

Οι ψηφιακές τεχνολογίες δεν αποτελούν πανάκεια και δεν μπορούν να είναι βιώσιμα τα σχήματα υποστήριξης των ΑμεΑ εάν δεν υπάρχει ο ενεργός ανθρώπινος παράγοντας

υλικό αυτό δεν είναι κατάλληλα σχεδιασμένο, τότε απευθύνεται μόνο σε ένα μέρος του φοιτητικού κοινού και δεν καλύπτει τις ανάγκες των λεγόμενων εντυπο ανάπηρων φοιτητών, εκείνων δηλαδή που αδυνατούν να διαβάσουν κάτι σε έντυπη μορφή και η μελέτη τους απαιτεί τη χρήση υποστηρικτικών τεχνολογιών (όπως για παράδειγμα συνθέτες φωνής, Braille, κλπ). Ως εκ τούτου, μια από τις βασικές μέριμνες του πανεπιστημίου είναι η παροχή υποστήριξης του διδακτικού προσωπικού, ώστε κατά την παραγωγή του υλικού να μεριμνά για την προσβασιμότητα της διδακτέας ύλης από τους

εντυποανάπηρους. Ο πρόσφατος οδηγός που ανακοίνωσε η ομάδα της Κοινωνικής Μέριμνας δίνει χρήσιμες πληροφορίες για το πως οι διδάσκοντες θα καταστήσουν το υλικό τους προσβάσιμο για το σύνολο του φοιτητικού τους ακροατηρίου. Παράλληλα, μέσα από τη δράση υποστηρίζεται η μετατροπή σε προσβάσιμες μορφές των διδακτικών χειριδίων. Κομβικής σημασίας είναι η συμμετοχή της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Πατρών στο δίκτυο της AMELib (AccessibleMultimodalElectronicLibrary, <https://amelib.seab.gr>), της δράσης του Συνδέσμου Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών που στοχεύει στην προσφορά προσβάσιμου περιεχομένου μέσα από μία εξίσου προσβάσιμη διαδικτυακή εφαρμογή.

Το δίκτυο φροντίζει ώστε η μετατροπή του υλικού από μια βιβλιοθήκη να γίνεται προσιτό σε δικαιούχους φοιτητές και των υπόλοιπων Πανεπιστημίων, ώστε να μην ξεφεύδονται άσκοπα πόροι σε εθνική κλίμακα και σταδιακά να καταρτιστεί μια ψηφιακή βιβλιοθήκη όπου οι εντυποανάπηροι φοιτητές να βρίσκουν τα ακαδημαϊκά συγγράμματα. Σημαντικό γι' αυτό το εγχείρημα είναι η εφαρμογή των διατάξεων εξαιρέσεων από το περιουσιακό δικαίωμα του δημιουργού για την προσβασιμότητα άτομα, όπως αυτές προβλέπονται στη νομοθεσία για την

πνευματική ιδιοκτησία, και η προσεκτική διαδικασία ελέγχου των δικαιούχων χρηστών. Η Βιβλιοθήκη και το Κέντρο Πληροφόρησης συμμετέχει ενεργά στη δράση και μέχρι ώρας έχουν εισαχθεί όλα τα βιβλία που είτε έχουν συγγράψει, είτε έχουν επιμεληθεί μέλη του Πανεπιστημίου Πατρών από τον δικτυακό τόπο συλλογής συγγραμμάτων, βοηθημάτων και μαθησιακών αντικειμένων. Παράλληλα, έχουν καταλογογραφηθεί βιβλία που μετατράπηκαν σε προσβάσιμες μορφές, ύστερα από αιτήματα μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας, ενώ στο εγγύς μέλλον η δράση θα διευρύνει την παροχή εκπαιδευτικού υλικού και σε άλλα μορφώματα, π.χ. audiobooks, που κρίνονται ως πιο κατάλληλα σε διαφορετικά περιβάλλοντα και διαφορετικές επιστήμες.

Β. Προσβάσιμοι δικτυακοί τόποι και εφαρμογές
Εφαρμόζοντας το Νόμο 4591/2019 που ενσωματώνει στην ελληνική νομοθεσία την Οδηγία 2016/2102 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την προσβασιμότητα των ιστότοπων και των εφαρμογών για φορητές συσκευές των οργάνισμών του δημόσιου τομέα, το Πανεπιστήμιο Πατρών έχει ήδη ξεκινήσει τις διαδικασίες συμμόρφωσης του συνόλου των δικτυακών του τόπων. Ο έλεγχος και η πιστοποίηση γίνεται με βάση τα πρότυπα και τις οδηγίες της Κοινοπραξίας

Παγκόσμιου Ιστού (W3C) ώστε να επιτευχθεί το ελάχιστο απαιτητό επίπεδο προσβασιμότητας σε κάθε δικτυακό τόπο του ιδρύματος. Παράλληλοι έλεγχοι γίνονται και στην πλατφόρμα και το υλικό των «Ανοικτών Μαθημάτων», ολόκληρων δηλαδή ενότητων με πολυμεσικό υλικό, όπως βιντεοσκοπημένες διαλέξεις, σημειώσεις κλπ.

Γ. Άνθρωποι και μηχανές
Ολα αυτά στηρίζονται, εκτός από το ειδικά καταρτισμένο προσωπικό του Ιδρύματος, σε ένα ισχυρό και ενεργό εθελοντικό δίκτυο από μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας. Στο δίκτυο των εθελοντών της Κοινωνικής Μέριμνας υπάρχουν διάφορες ομάδες που έχουν διαφορετικές αρμοδιότητες, όπως για παράδειγμα η ομάδα υποστήριξης στις τεχνολογίες εκπαίδευσης, η οποία για να επιταχύνει το έργο μετατροπής σε προσβάσιμα μορφώματα. Ταυτόχρονα, οι υποστηρικτικές τεχνολογίες είναι ένα σύνολο εργαλείων που, λόγω της εξειδίκευσής τους, είναι οικονομικά απρόσιτα από ένα μεγάλο μέρος της φοιτητικής κοινότητας. Στη Βιβλιοθήκη & Κέντρο Πληροφόρησης στο Ρίο, αλλά προσεχώς και στο Κουκούλι και σε άλλες πόλεις στις οποίες δρα το Πανεπιστήμιο, έχουν τεθεί σε λειτουργία σταθμοί εργασίας για την πρόσβαση ΑμεΑ στο πληροφοριακό υλικό. Οι σταθμοί αυτοί προορίζονται για χρήση τόσο από άτομα με προβλήματα όρα-

σης (μερική ή ολική τύφλωση) όσο και με προβλήματα κινητικότητας.

Τα διδάγματα
Η ουσιαστική συμμετοχή εθελοντών δείχνει ότι ο ψηφιακός μετασχηματισμός της εκπαίδευσης μπορεί να αποτελέσει εστία διάδοσης κοινωνικής ευαισθητοποίησης. Για παράδειγμα, το Πανεπιστήμιο Πατρών υλοποίησε το 2019 τη δράση "JustBraille!" για τη μετατροπή καταλόγων καταστημάτων εστίασης σε μορφή Braille. Ο στόχος της δράσης ήταν να εκσυγχρονιστεί το περιβάλλον διασκέδασης της πόλης μας, να ευαισθητοποιηθεί ο κλάδος της εστίασης για την ισότιμη πρόσβαση των τυφλών συμπολιτών μας και να εδραιωθούν οι συνθήκες για την πλήρη και ανεμπόδιστη κοινωνική τους ένταξη.

Παράλληλα για να υποστηρίξονται ουσιαστικά τα ΑμεΑ θα πρέπει να υπάρχει ένα πλέγμα ψηφιακών και φυσικών υπηρεσιών, με ανθρώπινη παρέμβαση και προσοχή. Οι ψηφιακές τεχνολογίες δεν αποτελούν πανάκεια και δεν μπορούν να είναι βιώσιμα τα σχήματα υποστήριξης των ΑμεΑ εάν δεν υπάρχει ο ενεργός ανθρώπινος παράγοντας. Τα επίπεδα υποστήριξης ποικίλουν και ο καθένας, είτε διδάσκων, είτε φοιτητής, είτε πολίτης μπορεί με μικρά βήματα να έχει αποτελεσματικό ρόλο.